

АТЛАС ПОРОДИЧНИХ КУЋА СРБИЈЕ

Аутори: **Милица Јовановић Поповић, Душан Игњатовић, Ана Радивојевић, Александар Рајчић, Љиљана Ђукановић, Наташа Ђуковић Игњатовић, Милош Недић**

Издавач: **Архитектонски факултет Универзитета у Београду, 2012.**

Потреба да се систематски истраже карактеристике стамбених зграда које имају пресудан утицај на потрошњу енергије за грејање, препозната је у земљама Европске уније средином прошле деценије. Услед чињенице да у већини земаља не постоје систематски прикупљени подаци о стамбеном фонду, урађен је трогодишњи пројекат *ДАТАМИНЕ* са циљем да се на исти начин у свим земљама окупљеним око овог пројекта

прикупе релевантни подаци. Након овог следио је нови трогодишњи пројекат, у оквиру кога је развијена методологија за формирање типологије зграда са циљем да се на јединствен начин у Европи врши оцена енергетских карактеристика зграда и да се предлажу облици могућих унапређења.

Србија, односно Архитектонски факултет Универзитета у Београду са проф. Др Милицом Јовановић Поповић и доц. Душаном Игњатовићем као руководиоцима истраживачког тима, прикључила се овом пројекту у статусу придружених чланова, марта 2011. године. Приступањем пројекту преузета је обавеза да се и за Србију уради типологија стамбених зграда по усвојеној методологији. *Атлас породичних кућа Србије* представља први јавно објављен резултат овог истраживања.

Основе за формирање типологије, дате у овој монографији, везане су за факторе од утицаја на потрошњу енергије, а односе се на урбанистичке параметре и карактеристике самих зграда. Одабрани урбанистички параметри су положај зграде у односу на суседа (слободностојећа зграда, зграда у низу, крајњи објект низа) и спратност зграде, док су параметри који карактеришу зграду: компактност основе, коришћење тавана, односно подрума, за становање и површина прозора у односу на површину нетранспарентног дела омотача. Класификација је урађена за типичне периоде градње, који су посматрани као одраз развоја целог друштва – социополитичког стања у друштву, промена система градње, увођења прописа о термичкој заштити зграда у грађевинску праксу, промене власничке структуре.

Подаци о зградама, који су представљали нумеричку базу за формирање типологије, прикупљени су у попису који је рађен наменски за потребе овог пројекта. Ови подаци могу се наћи и у оквиру званичних резултата пописа који Република Србија спроводи сваких десет година. Међутим, они су недовољни и неприлагођени потребама формирања овакве типологије. Пописом, који је урађен као двостепени,

SP	STAMBENI TEMAŃSKI SVEŠEVI	SUBJECTS OF THE THEMATIC DEVELOPE
1.21	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.22	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.23	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.24	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.25	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.26	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.27	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.28	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.29	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.30	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.31	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.32	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.33	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.34	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.35	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.36	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.37	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.38	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.39	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.40	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.41	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.42	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.43	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.44	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.45	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.46	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.47	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.48	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.49	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.50	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.51	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.52	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.53	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.54	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.55	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.56	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.57	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.58	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.59	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.60	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.61	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.62	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.63	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.64	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.65	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.66	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.67	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.68	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.69	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.70	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.71	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.72	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.73	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.74	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.75	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.76	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.77	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.78	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.79	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.80	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.81	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.82	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.83	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.84	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.85	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.86	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.87	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.88	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.89	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.90	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.91	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.92	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.93	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.94	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.95	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.96	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.97	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.98	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
1.99	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)
2.00	STOBA/ALUŠIJA (S)	STAIRWAY (S)

obuhvaćeno je preko 6000 zgrada u 6 regiona Srbije: Beograd, Zapadna Srbija, Centralna Srbija, Vojvodina, Iсточna i Juгоистичna Srbija. Za samo istraživanje na terenu, autori su, u saradnji sa stručnom statističkom organizacijom koja je sprovođila popis na terenu, pripremili dva paketa pitanja. Za obradu podataka i njihovu analizu razvijen je i poseban programski paket.

U uvodnom delu autori ove monografije, na osnovu analize dobijenih podataka, iznose veliki broj podataka i zaključaka vezanih za породичne kuće, koje čine oko 90% ukupnog broja stambenih zgrada u Srbiji. Autori konstatuju da je najviše kuća izgrađeno u periodu после Другог светског рата, чак 39% од укупног броја, а да је тенденција опадања изградње стално присутна, тако да је током прве деценије овог века изграђено само око 4% зграда. Највећи број изнетих података тиче се ипак особина зграда које утичу на њихове енергетске карактеристике. Подаци који говоре о употреби термоизолације показују да свега 16% зграда има уграђену термоизолацију у термички омотач, од чега је код око половине зграда изолација дебљине 5цм, а да чак и у периоду изградње од 1991. до 2011, у ком су на снази прописи о термичкој заштити, свега 43% кућа има термоизолацију. Интересантна је и анализа завршености фасада кућа породичног становања која потврђује чињеницу која се види путовањем по Србији: на огромном броју кућа фасаде нису завршене, а овај проценат, мада од Другог светског рата стално опада, и у претходних двадесет година достиже чак 62%.

О квалитету живота можда ипак највише говори податак о проценту грејаних просторија: око 25% кућа током зиме греје само до 25 м² стамбеног простора, а тек 28% укупног броја кућа греје више од 69 м². Ово значи, закључују аутори, да се у Србији штедња енергије не спроводи побољшањем квалитета зграда, увођењем ефикаснијих система грејања, већ искључиво смањењем комфора становања: током зиме греје се само једна просторија коју користе сви укупани. Ипак, да свест о потреби побољшања карактеристика омотача постоји, говори податак о израженој потреби за изоловањем омотача кућа, зидова, кровова и подова, као и за заменом прозора новим и квалитетнијим.

У монографији је кроз 6 поглавља обрађено 6 regiona у Србији, на истим принципима. Дати су основни подаци о окружним који формирају регион: површина, број становника, густина насељености, број насеља, број градова, основне карактеристике климе и рељефа. Табеларно су приказани статистички подаци везани за број пописаних зграда и дат је преглед идентификованих зграда у складу са усвојеним принципима. Свака од ових зграда, као репрезент одређеног типа,

детаљно је приказана. Дати су: основе куће, фотографије, основни детаљи склопа зграде са израчунатим U вредностима, дефинисан систем грејања и потрошња горива. Кроз текст који прати графичке прилоге, дат је детаљан опис куће, а изнете су и могућности да она буде реконструисана са аспекта штедне енергије.

Обједињујући одабране репрезенте по регионима у једну јединствену табелу, аутори формирају типологију породичних кућа Србије. Треба истаћи да је ово први покушај да се формира оваква типологија код нас. Научни и истраживачки приступ, попис који је наменски урађен за ове потребе, систематски обрађени подаци и јасан и прегледан приказ добијених резултата, обједињени су у монографији која нам пружа обиље релевантних података о породичним кућама у Србији. Као таква, ова јединствена монографија, коју потписује група аутора са Архитектонског факултета, представљаће основ за даља, бројна истраживања у овој области.

Мила Пуцар